

ՄԱԿ-ի Խաղաղության մանդատը

ՄԱԿ-ի Հանրային տեղեկատվության
վարչության Երևանյան գրասենյակ

Երևան 2008

զարգացումների արդյունքում խաղաղաշինություն հասկացությունը ընդգրկում է այս բոլոր 3 տարրերը:

Գործունեության այս 3 տեսակները սերտորեն շաղկապված են և հաճախ միաձուլված: Խաղաղության պահպանման արդի գաղափարը մինչև կոնֆլիկտային միջամտության իրականացումն է, առավելապես ռազմական և ոստիկանական խաղաղապահ գործողությունները՝ համոզելու հակադիր կողմերին բանակցությունների սեղանը նախընտրել գեների ուժից, իսկ հետպատերազմական խաղաղաշինական առաքելությունները նպատակաուղղված են ժողովրդավարական հաստատությունների և անհրաժեշտ պայմանների ստեղծմանը, որոնք էլ կբացառեն հակամարտության վերսկսման հնարավորությունը:

Խաղաղարարությունը մինչև կոնֆլիկտային կանխարգելիչ դիվանագիտական միջոցառումների համալիր է, որոնք միջնորդներն իրականացնում են տարածայնությունները մեղմելու և հակադիր կողմերին հաշտեցնելու նպատակով: Հավանական զինված հակամարտության առանցքային պատճառները վերացնելու համար կանխարգելիչ գործողություններն ավելի ձեռնտու են, քան կոնֆլիկտի հետևանքների՝ զանգվածային ավերածությունների վերացումը և խաղաղապահական առաքելության տեղակայումը կամ երկարաժամկետ խաղաղաշինական ծրագրի իրականացումը:

Խաղաղապահությունը խաղաղության պայմանագրերի կամ հրադադարի ռեժիմի պահպանմանը միտված գործողություն է:

Խաղաղաշինությունը հիմնականում երկարաժամկետ համալիր առաքելություն է, որ ձգտում է հզորացնել կայուն զարգացումը և ստեղծել խաղաղաշինության աջակցման և զինված հակամարտության հնարավոր վերսկսման բացառման համար անհրաժեշտ պայմաններ ու հաստատություններ: Խաղաղաշինությունն առաջարկում է քաղաքական, ռազմական և մարդասիրական համակցված գործողությունների իրականացում՝ ներառելով ռազմական, ոստիկանական, ինչպես նաև քաղաքացիական ուժերի տեղակայումը:

Այժմ ավելի հանգամանակից անդրադառնանք խաղաղության պահպանման վերոհիշյալ 3 տարրերին և համաշխարհային խաղաղության պահպանման վերջին միտումներին, որոնք ձևավորվել են 2005թ. գազաթաժողովից հետո:

Խաղաղարարություն

Ինչպես վերը նշվեց, խաղաղարարությունը մինչև կոնֆլիկտային դիվանագիտական միջոցառումների համալիր է, որոնց նպատակն է համոզել կողմերին դադարեցնել պատերազմական գործողությունները և վեճը կարգավորել բանակցությունների միջոցով: Միջնորդների դերը կարող են իրականացնել միջազգային հարաբերություններում գործող անձինք և հաստատություններ, մասնավորապես ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարը, Գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչները, պատվիրակները և այլ պաշտոնյաներ, որոնք գործում են Գլխավոր քարտուղարի անունից:

Ստեղծման առաջին օրերից ի վեր ՄԱԿ-ը զինված հակամարտությունների կանխարգելման և կարգավորման դիվանագիտական միջոցներ է ձեռնարկել: ՄԱԿ-ի խաղաղարարությունը ծաղկում է ապրել 1990-ական թվականներին, քանի որ սառը պատերազմի ավարտը քաղաքացիական պատերազմները բանակցությունների միջոցով կարգավորելու նոր հնարավորություններ ընձեռեց: Մեծ թվով կոնֆլիկտներ են լուծվել ՄԱԿ-ի անմիջական միջամտությամբ և նրա աջակցությամբ գործող երրորդ կողմերի մասնակցությամբ: Խաղաղարարության հաջող օրինակների շարքում կարելի է հիշատակել էլ Սալվադորի, Գվատեմալայի, Նամիբիայի, Կամբոջայի, Սոգամբիլի, Տաջիկստանի, Բուզենվիլի, Աֆղանստանի, Սիեռա Լեոնի, Բուրունդիի և Սուդանի հյուսիս-հարավ հակամարտության կապակցությամբ իրականացված առաքելությունները: Օրինակ՝ Գլխավոր քարտուղարի գործունեությունը նպաստել է Իրանի և Իրաքի 1980թ. ընթացող պատերազմի դադարեցմանը: Աֆղանստանում Գլխավոր քարտուղարի և նրա պատվիրակի միջնորդությունը հանգեցրեց 1988թ.

համաձայնագրի կնքմանը, որի շնորհիվ երկրից դուրս բերվեցին խորհրդային զորքերը: Կամբոջայի, Կենտրոնական Ամերիկայի, Կիպրոսի, Մերձավոր Արևելքի, Մոզամբիկի և Նամիբիայի պարագայում գործի են դրվել այն բոլոր եղանակները, որոնց դիմում է Գլխավոր քարտուղարը՝ հանդես գալով որպես խաղաղարար:

Արդի աշխարհում կանխարգելիչ գործունեությունն անցնում է ավանդական կանխարգելիչ դիվանագիտության սահմանները: Այն ընդգրկում է աննախադեպ լայն համագործակցություն ՄԱԿ-ի կազմում գործող կառույցների և այնպիսի ոլորտներում ներգրավված գործակալությունների միջև, ինչպիսիք են զարգացումը և աղքատության նվազեցումը, մարդու իրավունքների և օրենքի գերակայությունը, ժողովրդավարական հաստատությունների ձևավորումը, փոքր տրամաչափի զինամթերքի վերահսկումը և այլն: ՄԱԿ-ը վճռականորեն որոշել է արձագանքման քաղաքականությունից անցնել կանխարգելման՝ սերտորեն համագործակցելով միջազգային հանրության ու անդամ երկրների հետ և իրականացնելով ավելի բազմակողմանի ռազմավարություններ, որոնք վերացնեն վեճի խոր կառուցվածքային պատճառները:

ՄԱԿ-ի՝ կոնֆլիկտների կանխարգելմամբ զբաղվող առաջատար մարմինը՝ Քաղաքական հարցերի վարչությունը (ՔՅՎ), կարևոր դեր ունի՝ հետևյալ կերպ նպաստելով կոնֆլիկտների կանխարգելմանը. վերահսկում է աշխարհում տեղի ունեցող քաղաքական զարգացումները և նախագուշացնում հնարավոր ճգնաժամի մասին, աջակցում է կանխարգելիչ դիվանագիտության մեջ ներգրավված Գլխավոր քարտուղարին, նրա հատուկ պատվիրակներին և քաղաքական առաքելություններին, ինչպես նաև ՄԱԿ-ի մաս կազմող կառույցների, տարածաշրջանային կազմակերպությունների և քաղաքացիական հասարակության համագործակցությամբ: Խաղաղարարության շրջանակներում ՔՅՎ-ն կատարում է հետևյալ գործողությունները.

- Համակարգում է Գլխավոր քարտուղարի զեկույցները զինված հակամարտության կանխարգելման վերաբերյալ:
- Միավորված ազգերի Զարգացման ծրագրի (ՄԱԶԾ) հետ համատեղ իրականացնում է «Ձևավորել ազգային ներուժ հակամարտությունների կանխարգելման համար» ծրագիրը: Օգնում է կառավարություններին, քաղաքական ուժերին և քաղաքացիական հասարակություններին ձեռք բերել տարածայնությունները խաղաղ ճանապարհով լուծելու հմտություններ և փորձ: 2005թ. ընթացքում ծրագիրն աշխուժորեն ծավալվում էր Գայանայում, Էկվադորում, Գանայում, Քենիայում, Սիեռա Լեոնում, Չինբաբվեում և Եմենում:
- Հանդիպում է կազմակերպում Խաղաղության և անվտանգության գործադիր հանձնաժողովի հետ և մասնակցում է Վաղ նախագուշացման ու կանխարգելման գործողությունների միջգերատեսչական ձևաչափին՝ այդ կերպ նպաստելով ՄԱԿ-ի համակարգի տարբեր վարչությունների և գործակալությունների համապարփակ աշխատանքի իրականացմանը այնպիսի ճգնաժամների պարագայում, որոնք կանխարգելիչ գործողություններ են պահանջում: ՔՅՎ-ն փորձում է ամրապնդել Միավորված ազգերի և քաղաքացիական հասարակության համագործակցությունը հակամարտությունների կանխարգելման գործում:
- Աջակցում է նաև Գլխավոր քարտուղարի՝ ցեղասպանությունների կանխարգելման հարցերի հատուկ խորհրդակցական¹: Հատուկ խորհրդակցականը փորձում է զարգացնել իրավիճակների, ներառյալ մարդու իրավունքների զանգվածային խախտումների վաղ նախագուշացման համակարգը, և միջազգային մարդասիրական օրենքները: Հատուկ խորհրդակցականը իրականացնում է հետևյալ գործառույթները. հավաքում է մարդու իրավունքների զանգվածային, էթնիկ ու ռասայական ծագում ունեցող խախտումների, ինչպես նաև միջազգային մարդասիրական օրենքների խախտման վերաբերյալ տեղեկությունները, գործում է որպես

¹ 2007թ. մայիսի 29-ին, Գլխավոր քարտուղար Բան Կի Մունը Ցեղասպանությունների կանխարգելման հարցերի հատուկ խորհրդակցականի պաշտոնում նշանակեց Ֆրենսիս Դենզին, որը հաջորդեց 2004թ. նշանակված Խուան Մենդեսին: 2008թ. փետրվարի 19-ին Գլխավոր քարտուղար Բան Կի Մունը ևս մեկ հատուկ խորհրդակցականի նշանակեց՝ Էդուարդo Լաբին: Այդ պաշտոնում է. Լաբը կզբաղվի ազգաբնակչությանը ցեղասպանություններից, էթնիկ զտումներից և մարդկության դեմ հանցագործություններից պաշտպանելու հարցերով:

նախազգուշացնող մեխանիզմ, խորհուրդներ է տալիս ցեղասպանության կանխման կանանհապաղ դադարեցման համար անհրաժեշտ գործողությունների վերաբերյալ:

2005թ. գազաթափողվր զորակցություն հայտնեց Գլխավոր քարտուղարին խաղաղարարության ձեռքբերման նպատակով միջնորդական գործողությունների և խաղաղարարության նոր տարրերի զարգացման ձեռնարկումներում: Այժմ ԲՀԿ-ն այդ որոշումն իրականացնելու աշխատանքներ է տանում: Վարչությունը հակված է միջնորդական գործողությունների համապատասխան մասնագիտական փորձառության, գիտելիքի և անհրաժեշտ ռեսուրսների կենտրոնի դեր կատարելու ՄԱԿ-ի ողջ համակարգի համար: Այն կարող է կապող օղակ դառնալ երրորդ կողմերի կողմից ձեռնարկված միջնորդական նախաձեռնությունների պարագայում, որոնց համար ՄԱԿ-ը կարող է օժանդակիչ դեր կատարել:

Նախատեսված բարելավումները ներառում են հնարավոր լավագույն միջնորդներին ճանաչելու և ներգրավելու մի նոր համակարգ: Մեծ ուշադրություն է հատկացվելու նաև համապատասխան վերապատրաստման և կողմնորոշման ապահովմանը:

Վերջապես, Բարձր մակարդակի հանձնախմբի առաջարկությամբ որոշում է ընդունվել ԲՀԿ-ի շրջանակներում ստեղծել Միջնորդության աջակցության բաժին, որը կժառանգի որպես խաղաղարարական փորձի հավաքակետ և ձեռք բերված գիտելիքների ու լավագույն փորձի տեղեկատվության կենտրոն: Այս բաժինը նաև կհամակարգի միջնորդների վերապատրաստումը և խորհուրդներ կտրամադրի ՄԱԿ-ի չափանիշների ու գործող ընթացակարգերի վերաբերյալ:

Խաղաղապահություն

ՄԱԿ-ի խաղաղապահ գործունեությունը աշխարհում խաղաղության և անվտանգության ապահովման կարևոր գործիք է միջազգային հանրության ձեռքին: Խաղաղապահության միջոցով հակամարտող երկրներին օգնելու հնարավորություն է ընձեռվում` խաղաղության համաձայնագրերի աջակցությամբ, հրադադարի ռեժիմների պահպանմամբ, ինչպես նաև հետագա խաղաղապահական գործողությունների երաշխավոր լինելով կայուն զարգացման պայմաններ ստեղծելու համար:

Խաղաղապահությունն իրականանում է ռազմական և ոստիկանական ուժերի` հանրածանոթ «Կապույտ սաղավարտների», ինչպես նաև քաղաքացիական անձնակազմի տեղակայման միջոցով: Այդ ուժերը վերահսկում են հրադադարի կարգը և խաղաղության համաձայնագրերի իրականացումը: ՄԱԿ-ի կանոնադրության համաձայն` բոլոր անդամ երկրները պետք է ՄԱԿ-ին անհրաժեշտ զինված ուժեր և անձնակազմ տրամադրեն: 1948թ. ի վեր ավելի քան 130 երկրներ խաղաղապահ գործողություններ իրականացնելու համար ռազմական և ոստիկանական ուժեր, ինչպես նաև քաղաքացիական ծառայողներ են տրամադրել: Խաղաղապահ գործողությունների սկզբնավորումից ի վեր ՄԱԿ-ի դրոշի ներքո շուրջ 1 միլիոն զինվոր է ծառայել: 2007թ. դեկտեմբերի 31-ից 119 երկրներ ընդհանուր հաշվով տրամադրել են 83 854 համազգեստավոր ծառայող (ռազմական և ոստիկանական): Կան նաև ՄԱԿ-ի շուրջ 4862 միջազգային քաղաքացիական ծառայողներ, 1998 կամավորներ և 11 404 տեղական քաղաքացիական ծառայողներ: 2006թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խաղաղապահ գործողություններին զորք տրամադրող 10 հիմնական պետություններն են Բանգլադեշը, Պակիստանը, Հնդկաստանը, Նեպալը, Հորդանանը, Գանան, Նիգերիան, Ուրուգվայը, Իտալիան և Սենեգալը, որոնք տրամադրել են ՄԱԿ-ի ռազմական և ոստիկանական անձնակազմի ավելի քան 59%-ը²:

ՄԱԿ-ի խաղաղապահությունը ֆինանսական տեսանկյունից բավական տպավորիչ է: 1993թ. ՄԱԿ-ի խաղաղապահության տարեկան ծախսերը հասել են մոտ 3.6 միլիարդ դոլարի, դա պայմանավորված

² Ամենաշատ անձնակազմ և ֆինանսական միջոցներ հատկացնող պետությունների ցանկը տես Հավելված Ա-ում:

եր նախկին Հարավսլավիայում և Սոմալիում ծավալված գործողություններով: 1998թ այդ ծախսերը կազմել են 1 միլիարդ: 2007թ. հունիսի 1-ից մինչև 2008թ. հունիսի 30-ն ընկած ժամանակահատվածում հաստատված ռեսուրսների արժեքը հասնում է մինչև 6,8 միլիարդ դոլարի: Իսկ 1948-ից մինչև 2008թ. հունիսը գործողությունների ընդհանուր արժեքը կազմում է մոտ 54 միլիարդ դոլար: Բոլոր անդամ երկրները իրենց իսկ կողմից հաստատված բանաձևի համաձայն պարտավոր են վճարել խաղաղապահ ծախսերի իրենց մասնաբաժինը: ՄԱԿ-ի խաղաղապահության բյուջեն ապահովող հիմնական 10 երկրներն են ԱՄՆ-ն, Ճապոնիան, Գերմանիան, Միացյալ Թագավորությունը, Ֆրանսիան, Իտալիան, Կանադան, Իսպանիան, Չինաստանը և Նիդեռլանդները, որոնք մեծ ութնյակի երկրների հետ միասին ապահովում են բոլոր ներդրումների 81%-ը:

Ըստ ՄԱԿ-ի կանոնադրության՝ Անվտանգության խորհուրդը լիազորված է կառավարությունների և ներգրավված կողմերի համաձայնությամբ նախաձեռնել խաղաղապահ գործողություններ: Գործողությունների մեծ մասը հաստատվում և իրագործվում է ՄԱԿ-ի, ինչպես նաև անդամ երկրների՝ նրա անմիջական ղեկավարության ներքո ծառայող զորքերի կողմից: Մնացած դեպքերում, երբ ՄԱԿ-ի անմիջական ներգրավվածությունն անիրատեսական և անտեղի է, Անվտանգության խորհուրդը խաղաղապահ գործողություն իրականացնելու լիազորություն է տալիս տարածաշրջանային և այլ միջազգային կազմակերպությունների:

Լիազորումը կատարվում է խաղաղապահ գործողության իրականացման մանդատ տրամադրելու միջոցով: Մանդատը ՄԱԿ-ի զինված ուժերի առաջադրանքների և լիազորությունների բնութագրումն է: Այն սովորաբար ներառում է հստակ ժամանակացույց, ըստ որի պետք է իրականացվեն առաքելությունները: Առաքելությունների մեծ մասը գլխավորում է Գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչը:

Խաղաղապահ գործողություններն ի սկզբանե ձևավորվել են սառը պատերազմի ժամանակ, երբ խաղաղապահությունը սահմանափակվում էր ՄԱԿ-ի հրամանատարության ներքո գործող անզեն կամ թեթև զինված ռազմական ուժերի տեղակայմամբ: Այդ ուժերի գործառույթը հրադադարի կարգի, զորքերի դուրսբերման կամ խաղաղ համաձայնագրի մյուս տարրերի իրականացման դիտարկումն ու աջակցումն էր: Սառը պատերազմի և երկբևեռացման ավարտը զգալի փոփոխության ենթարկեց ՄԱԿ-ի խաղաղապահությունը՝ այդ գործողությունները դարձնելով համալիր առաքելություններ՝ խաղաղության առավել բազմակողմանի պայմանագրեր իրականացնելու նպատակով: Խաղաղապահությունը, հանուն կայունության հաստատման, հետզհետե ավելի ու ավելի էր ոչ ռազմական տարրեր ընդգրկում: Այդպիսի գործողությունները ներառում են՝ մարդկային անվտանգության բարելավում, վստահության ձևավորման միջոցների ձեռնարկում, իշխանության տարանջատման և հավասարապես բաշխման միջոցառումներ, ընտրական գործընթացների բարելավում ու զարգացում, օրենքի գերակայության զորացում, ինչպես նաև սոցիալ-տնտեսական զարգացում: Խաղաղապահության նոր տարրերի շնորհիվ 1992թ. ստեղծվեց մի նոր կառույց՝ Խաղաղապահ գործողությունների վարչությունը: Այդ կառույցն ստեղծվեց համալիր խաղաղապահ գործողությունների հարաճուն պահանջարկը բավարարելու և այդ գործողությունները արդյունավետ կառավարելու նպատակով³:

Հիմնադրումից ի վեր ՄԱԿ-ն աշխարհում իրագործել է շուրջ 63 խաղաղապահ գործողություններ: Ներկայումս ՄԱԿ-ի խաղաղապահ գործողությունների վարչությունը 20 երկրներում իրականացնում է մոտ 17 խաղաղապահ գործողություններ:

Խաղաղապահությունը կարճ ժամանակամիջոցում կարելի է հաջողված համարվել, եթե Անվտանգության խորհրդի կողմից տրված մանդատն արդյունավետ է իրականացվում: ՄԱԿ-ի խաղաղապահական առաքելության արդյունավետությունը որոշվում է նաև երկրի՝ երկարաժամկետ խաղաղության ու կայունության պահպանման, ինչպես նաև զարգանալու հնարավորություններով: Խաղաղության պահպանման և վերականգնման համար ժամանակ է հարկավոր, իսկ խաղաղությունից

³ Խաղաղապահ գործողությունների ամբողջական ցանկը տես Հավելված Բ-ում:

կայունության անցնելու գլխավոր գործոնը միջազգային հանրության և տեղական կառույցների համատեղ աշխատանքն է, մինչև որ վերջիններս պատրաստ լինեն պատասխանատվություն կրել օրենքի գերակայության ու կայուն զարգացման ժողովրդավարական ղեկավարման համար: Ենթադրվում է, որ իրական կայունություն ձեռք բերելու համար խաղաղապահ գործողությունները կներառվեն ավելի երկարաժամկետ ծրագրերում:

Ներկայումս ՄԱԿ-ի խաղաղապահության առաջ ծառայած առանցքային հարցերն են.

- Անձնակազմի խնդիրը: Կարևոր խնդիրներից մեկը հարաճուն խաղաղապահ գործողությունների համար զինված ուժերի հայթայթումը և «հյուսիսային երկրների» մասնակցությունն է այդ գործին: Բավականին բարդ խնդիր է արդարադատության, քաղաքացիական վարչարարության, տնտեսական զարգացման կամ այլ բնագավառներում մասնագիտացած հազարավոր որակյալ ոստիկանների և քաղաքացիական անձանց հավաքագրման պահանջներին համապատասխանելը:
- Հիմնական գործառույթներն ու կառավարությունը վերահաստատելու անհրաժեշտությունը: Ներկայումս բոլորը համամիտ են, որ ՄԱԿ-ը պետք է զբաղվի պետականության հիմնարար գործառույթների վերականգման հարցով, ինչպես նաև հետկոնֆլիկտային հասարակությունների հնարավորինս արագ վերադարձով բավարար և կայուն վիճակին: Այդ հիմնարար գործառույթների թվում են արդարադատության ապահովումը, հանրային կառավարումը և կենցաղային պայմանների ապահովումը:
- Օրենսդրություն և կարգուկանոն: ՄԱԿ-ը օրենքի գերակայությունը ընդունել է որպես իր առաքելությունների պլանավորման առանցքային բաղադրիչ և նշանակալից առաջընթաց արձանագրել ընթացիկ գործողություններում ոստիկանության, արդարադատության և քրեակատարողական հաստատությունների գործունեության աջակցման ներուժի ստեղծման հարցում: Հետկոնֆլիկտային հասարակությունների արդարադատության համակարգը՝ դատարանները, դատախազությունը և ազատագրկման հաստատությունները, պետք է կարողանան կոնֆլիկտի վաղ շրջանում ապահովել անկախ արդարադատության իրականացումը: Իրավիճակի բերումով կարող է պատերազմի հանցագործությունները քննող դատարանի կամ արդարության և հաշտեցման հանձնաժողովի ստեղծման անհրաժեշտություն ծագել:
- Ընտրական գործընթացներ և ժողովրդավարության վերականգնում: Որոշ խաղաղապահ առաքելություններ լիազորված են տեղական ընտրություններ անցկացնել կամ աջակցություն ցուցաբերել դրանց: Ընտրություններն, այնուամենայնիվ, այն ոլորտը չեն, որտեղ կարելի է արագ արդյունքներ ակնկալել: Ուստի ներկայումս ՄԱԿ-ը կարևորում է առաջին հերթին անհրաժեշտ պայմանների, ներառյալ անվտանգության անհրաժեշտ մակարդակի, համապատասխան օրենսդրական համակարգի, ընտրողների գրանցման թափանցիկ գործընթացի ապահովումը և համընդհանուր հավանության արժանացած սահմանադրության առկայությունը:
- Անվտանգություն: Անվտանգ միջավայրը որոշիչ դեր ունի խաղաղապահ առաքելության հաջողության համար: Խաղաղապահ գործողությունը առաքելության սկզբնական շրջանում՝ մինչև տեղական վստահելի ոստիկանական ուժերի կազմավորվելը և նախկին պայքարողների հզորանալը, կայունության և անվտանգության ապահովման համար կարող է մեծաքանակ գործի կարիք ունենալ:
- Համատեղ գործունեություն: ՄԱԿ-ը Անվտանգության խորհրդի միջոցով համաժողովի է հրավիրում աշխարհի բոլոր երկրներին՝ միասին որոշելու, թե ինչպես արձագանքել խաղաղության և անվտանգության սպառնալիքներին: Իրաքյան պատերազմին նախորդող դիվանագիտական գործողությունները ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարին թելադրեցին ստեղծել

Սպառնալիքների, մարտահրավերների և փոփոխությունների բարձր մակարդակի հանձնաժողով, որը պետք է առաջարկություններ աներ համատեղ գործողությունների վերաբերյալ: Այդ առաջարկություններից մի քանիսը հավանության արժանացան 2005թ. սեպտեմբերին տեղի ունեցած գագաթաժողովում. աշխարհի առաջնորդները գնահատեցին ՄԱԿ-ի խաղաղապահ գործունեությունը և համաձայնեցին ձևավորել խաղաղաշինության հանձնաժողով՝ մի հավաքատեղի, որտեղ հնարավոր լինի ընդհանուր ռազմավարություն ձևավորել, որպեսզի հետկոնֆլիկտային վերկանգնվող երկրները չվերադառնան հակամարտության:

Խաղաղաշինություն

Խաղաղաշինությունը կայուն զարգացման ու երկարատև խաղաղության համար անհրաժեշտ պայմանների և կառույցների ստեղծումն է և կոնֆլիկտի վերսկսման հավանականության բացառումը: Այս ընդգրկուն հասկացությունը ներառում է այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են պետական և հասարակական հաստատությունների զարգացումը, մարդու իրավունքների ապահովումն ու հարգանքը, ազատ և արդար ընտրական գործընթացը, քաղաքացիական հասարակության զարգացումը և կայուն տնտեսական զարգացման ու հասարակության անվտանգության արդյունավետ համակարգի աջակցման համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը: Այլ կերպ ասած՝ խաղաղաշինության նպատակը կոնֆլիկտի հանգեցնող բոլոր հնարավոր պատճառները նվազագույնին հասցնելն ու վերացնելն է: Խաղաղարարությունը և խաղաղապահությունն արդյունավետ են կարճատև բախումների դեպքում և կարող են արդյունավետ չլինել այն դեպքում, երբ երկարաժամկետ խաղաղ կեցության ապահովման անհրաժեշտություն կա:

ՄԱԿ-ի ստեղծումից ի վեր շուրջ 150 երկրներում 200 զինված բախումներ են տեղի ունեցել: Միայն վերջին 15 տարիների ընթացքում ավելի քան 100 կոնֆլիկտներ են արձանագրվել, որոնցից 30-ը դեռ չեն մարել: Եվ վերջին շրջանի գրեթե բոլոր կոնֆլիկտները ներքին բնույթ ունեն: Ավելին, պատերազմած երկրների 50 տոկոսը 5 տարվա ընթացքում կրկին զինված բախման մեջ է հայտնվել: Ուստի կոնֆլիկտային երկրներին երկարատև խաղաղություն և կայունություն ձեռք բերելու հարցում օգնելու խիստ անհրաժեշտություն կա: Պատերազմից խաղաղության գնացող երկրներին աջակցություն ցույց տալը ՄԱԿ-ին նետված հիմնական մարտահրավերներից մեկն է: Խաղաղապահ գործողությունների վարչությունը ստանձնել է համալիր խաղաղապահ գործողությունների ծրագրման և ղեկավարման դերը. ՄԱԶԾ-ն ուշադրությունը սևեռել է վերականգնման աջակցության վրա, ՔԶԿ-ն շարունակում է և այսուհետև էլ կշարունակի նպաստել խաղաղարար գործողություններին, ինչպես նաև միջնորդության բնագավառում իր հնարավորություններն ընդլայնելու քայլեր կձեռնարկի: Մեծ դեր են կատարում նաև ուրիշ վարչություններ, գործակալություններ, հիմնադրամներ և ծրագրեր, ինչպիսիք են Մարդասիրական հարցերի համակարգման գրասենյակը, ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակը(ՄԻԳԳ), ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերի գերագույն հանձնակատարի գրասենյակը(ՄՍՓԳԳ), ՄԱԿ-ի Մանկական հիմնադրամը(ՄԱՄԳ) և Պարենի համաշխարհային ծրագիրը(ՊԳԾ): Ներկայումս ՄԱԿ-ը 9 երկրներում և 3 տարածաշրջաններում շուրջ 3898 անձնակազմով խաղաղաշինական գործողություններ է ծավալում⁴:

Այսուհանդերձ, 2005թ. գագաթաժողովի ժամանակ ՄԱԿ-ի նախկին Գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանը համալիր խաղաղաշինական առաքելությունների խնդիրը լուծելու համար առաջարկեց խաղաղաշինական հանձնաժողով ստեղծել: Հանձնաժողովի հիմնական նպատակն է համակարգել ՄԱԿ-ի տարբեր գործակալությունների և ուրիշ միջազգային կազմակերպությունների բազմակողմանի խաղաղաշինական գործողությունները: Խաղաղաշինական հանձնաժողովը խորհրդատվություն

⁴ Խաղաղաշինական գործողությունների ցանկը տես Հավելված Գ-ում:

տրամադրելու և հետևյալ ֆլիկտային վերականգնման միասնական ռազմավարություններ ներկայացնելու նպատակով համակարգում է միջազգային հանրության տրամադրության տակ եղած ռեսուրսները և ուշադրություն է կենտրոնացնում հակամարտություն վերապրած երկրներում վերականգնման, հաստատությունների կառուցման և կայուն զարգացման վրա: Հանձնաժողովը համախմբում է հակամարտության կանխարգելման, միջնորդության, խաղաղապահության, մարդու իրավունքների հարգման, օրենքի գերակայության, մարդասիրական աջակցության, վերականգնման և երկարաժամկետ զարգացման ոլորտներում ՄԱԿ-ի ձեռք բերած լայն հնարավորություններն ու փորձը:

Մասնավորապես հանձնաժողովը կատարում է հետևյալ գործառույթները.

- ներկայացնում է հետևյալ ֆլիկտային խաղաղաշինության և վերականգնման միասնական ռազմավարություններ,
- օգնում է ապահովել վերականգնման սկզբնական գործողությունների երկարաժամկետ կանխատեսելի ֆինանսավորում, ինչպես նաև ապահովում է միջնաժամկետ և երկարաժամկետ ֆինանսական ներդրումներ,
- ընդլայնում է միջազգային հանրության՝ հետևյալ ֆլիկտային վերականգնման մտահոգության ժամանակահատվածը,
- կատարելագործում է կուտակված լավագույն փորձն այն ոլորտներում, որոնք պահանջում են լայնածավալ համագործակցություն քաղաքական, ռազմական, մարդասիրական և զարգացման կառույցների միջև:

Հանձնաժողովը բաղկացած է Կազմակերպչական կոմիտեից և առանձին երկրներով զբաղվող հանձնախմբերից: Կազմակերպչական կոմիտեում ներկայացված են 31 անդամ երկրներ, որոնցից՝

1. յոթը ընտրված են Անվտանգության խորհրդի կողմից,
2. յոթը՝ Տնտեսական և սոցիալական խորհրդի կողմից 2 տարի ժամկետով, նախապատվություն է տրվում նրանց, ովքեր հետևյալ ֆլիկտային վերականգնման փորձ ունեն,
3. հինգը՝ ՄԱԿ-ի բյուջեներին առավել ֆինանսական միջոցներ հատկացնող, ներառյալ ՄԱԿ-ի գործակալություններին, ծրագրերին և խաղաղաշինության հիմնադրամին առավել կամավոր նվիրատվություններ կատարող 10 երկրներից (առաջին հնգյակը),
4. հինգը՝ ՄԱԿ-ի առաքելություններին զինվորական անձնակազմ և քաղաքացիական ոստիկաններ տրամադրող 10 երկրներից (առաջին հնգյակը),
5. յոթը Գլխավոր ասամբլեայի կողմից 2 տարի ժամկետով ընտրվող և վերընտրման իրավունք ունեցող լրացուցիչ անդամներ են, որոնց ներգրավումը կոմիտեում նպատակ ունի նվազեցնել աշխարհագրական անհամաչափությունը և հետևյալ ֆլիկտային փորձ ունեցող երկրներ ներգրավել:

Գլխավոր քարտուղարը հանձնաժողովի աշխատանքը ուժեղացնելու նպատակով առաջարկեց հիմնադրել խաղաղաշինության աջակցման գրասենյակ, որը հաջողությամբ կկիրառի խաղաղաշինության ոլորտում ՄԱԿ-ի տարբեր կառույցների, ի թիվս որոնց Քաղաքական հարցերի վարչության, Տնտեսական և սոցիալական խորհուրդի, ինչպես նաև այլ կառույցների կուտակած փորձը: Ի լրումն խաղաղաշինության աջակցման գրասենյակի, 2006թ. հոկտեմբերի 11-ին հիմնվեց խաղաղաշինության հիմնադրամը, որը գործելու է որպես հակամարտություն ապրած երկրներին արագ և անհապաղ ֆինանսական աջակցություն ցույց տվող հիմնադրամ: Ըստ այդ հիմնադրամի լիազորությունների՝ ամենամեծ արժեքը վերականգնման նախնական փուլի համար անհրաժեշտ միջոցների տրամադրումն է, երբ ուրիշ աղբյուրները դեռևս անհասանելի են:

Խաղաղաշինության աջակցման գրասենյակը պետք է օժանդակի խաղաղաշինության հանձնաժողովին՝ լրացնելով ՄԱԿ-ի հնարավորությունների փոխկապվածության պակասը և վերլուծական ու տեխնիկական աջակցություն ցույց տալով, որպեսզի հանձնաժողովն ի վիճակի լինի իրականացնելու իր խորհրդատվական գործառույթը և հիմնավոր որոշումներ կայացնելու հակամարտություն ապրած երկրներում զարգացման և համալիր խաղաղաշինական

ռազմավարությունների իրականացման վերաբերյալ:

Պայմանավորված երկրի առանձնահատկություններով՝ հետևյալ ֆլիկտային խաղաղաշինությունը պահանջում է համակարգված և փոխկապակցված գործողություններ քաղաքական, խաղաղաշինական, մարդասիրական և մարդու իրավունքների պաշտպանության ոլորտներում, որոնք միասին նպաստում ու աջակցում են կայուն կառույցներին, հաստատություններին և ընդունված ընթացակարգերին՝ ամրապնդելով համատեղ գոյակցությունը և նվազեցնելով զինված հակամարտության վերսկսման հավանականությունը: Հիմնական խնդիրը տեղի քաղաքական վերնախավին ներգրավելն է, որպեսզի վերահսկի քաղաքական անցումային շրջանն ու պետական սահմանադրականության գործընթացները: Դա նշանակում է աջակցություն քաղաքական ուժերի երկխոսության կայացման, սահմանադրականության հաստատման, անցումային շրջանում արդարադատության ապահովման, ինչպես նաև անվտանգության մարմինների և արդարադատության համակարգի բարեփոխման գործընթացներում: Խնդիրների շարքում է նաև փախստականների և, որ առավել կարևոր է, նախկին զինյալների վերադարձը, վերաբնակեցումը և հասարակության մեջ ինտեգրումը: Մեկ այլ մարտահրավեր է պետականության վերակառուցման ներքին ջանքերի խրախուսումը, ինչը հնարավոր է կառավարման համակարգի, քաղաքական հաստատությունների և որոշումների կայացման գործընթացների հստակեցման և ամրապնդման միջոցով: Այս միջոցառումները պետք է հնարավորություն տան պետությանը իրականացնելու իր հիմնական գործառնությունները, ինչպիսիք են անվտանգության պահպանումը, հանրային ֆինանսների վերահսկումը, ենթակառուցվածքների և հանրային ծառայությունների ձևավորումը, արդարադատության վարչարարությունն ու ներդրումը մարդկային կապիտալի մեջ:

Մինչև այժմ խաղաղաշինության հանձնաժողովը խաղաղաշինության աջակցման գրասենյակի և խաղաղաշինության հիմնադրամի աջակցությամբ, ինչպես նաև տարածաշրջանային կազմակերպությունների ու միջազգային հանրության հետ համագործակցությամբ Բուրունդիում և Սիեռա Լեոնեում արձագանքել է 2 խաղաղաշինական մարտահրավերի, որտեղ կայուն խաղաղության անցման զգալի առաջընթաց է արձանագրվել:

Բուրունդիում արձանագրված առաջընթացը հնարավոր դարձավ ներառական կառավարության ձևավորման, նոր սահմանադրության ընդունման, ազատ և արդար ընտրությունների անցկացման և միջազգային ու տարածաշրջանային միջնորդների միջամտությամբ հրադարարի բազմակողմանի ռեժիմի կնքման միջոցով: Հանձնաժողովը քննարկեց և ձևակերպեց այն կարևոր խնդիրները, որոնք պետք է լուծում գտնեն երկարատև խաղաղություն և զարգացում ապահովելու համար: Այստեղ հանձնաժողովը իրականացնում է համալիր միջոցառումներ՝ կենտրոնանալով չորս առաջնահերթությունների վրա.

- *Լավ կառավարման խթանում:* Լավ և զենդերային, տարիքային ու տարածաշրջանային հավասարակշռված կառավարման համար տարբեր մակարդակներում երկխոսության և Բուրունդիի հասարակության բոլոր ուժերի ներգրավման միջոցով տարբեր շահագրգիռ կողմերի ներուժի ձևավորում:
- *Իրավական պետության ուժեղացում* արդարադատության արդար վարչարարություն ապահովելու, անպատժելիության դեմ պայքարի, արդարադատության համակարգի անկախության, քրեակատարողական ծառայությունների արդիականացման, մարդու իրավունքների ազգային անկախ հանձնաժողովի ստեղծման և մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակի ստեղծման համար:
- *2 Yf i 3 Y. áóÁŃ³ Y Ń³ Ú³ í 3 ñ. Ç μ³ ñ» ÷ áÉ áóŮ* շեշտը դնելով անվտանգության համակարգի բարեփոխման և զարգացման վրա՝ համաձայն խաղաղության պայմանագրի հատուկ պայմանների, ինչպես նաև օրենքի գերակայության, մարդու իրավունքների և արդյունավետ կառավարման սկզբունքների, ներառյալ քաղաքացիական անձանց զինաթափման, փոքր տրամաչափի զինատեսակների վերահսկման և տարածման արգելման անհրաժեշտության վրա:
- *Đ³ Ú³ ŃŮÇ í »ñ³ í 3 Y. Ú³ Y ³ á³ ŃáŮ áóŮ* աղքատության, սովի, ինչպես նաև հողի հարցի լուծման միջոցով, ինչը կհանգեցնի նշանակալից արդյունքների ամենախոցելի բնակչության համար:

արձանագրեցին վերջին տարիների առաջընթացը, ներառյալ բարդ իրավիճակներում ինտեգրացված առաքելությունների տեղակայման հանգամանքը:

Գազաթափողվր ևս մեկ անգամ ընդգծեց տարածաշրջանային կազմակերպությունների ներդրումը խաղաղության և անվտանգության գործում և կարևորեց ՄԱԿ-ի ու տարածաշրջանային կազմակերպությունների հետագա համագործակցության խորացումը՝ մասնավորապես ընդգծելով հզոր Աֆրիկյան միության առկայության կարևորությունը:

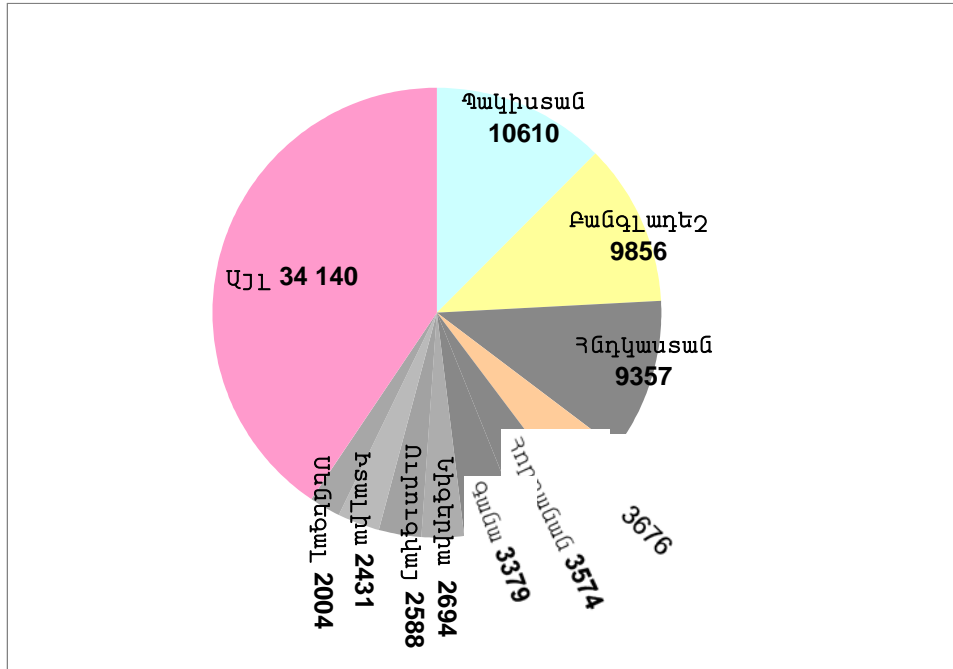
Գազաթափողվր շեշտեց հետկոնֆլիկտային խաղաղաշինության և հաշտեցման ոլորտում համակարգված, փոխհամաձայնեցված և ինտեգրացված մոտեցման անրաժեշտությունը: Այդ համատեքստում էլ գազաթափողվր որոշեց ստեղծել խաղաղաշինության սույն հանձնաժողովը՝ որպես միջկառավարական խորհրդատվական մարմին: Հանձնաժողովի հիմնական նպատակն է միավորել ներգրավված կողմերին, համակարգել ռեսուրսները և առաջարկել, ինչպես նաև խորհրդատվություն տրամադրել հետկոնֆլիկտային խաղաղաշինության և վերականգնման ինտեգրացված ռազմավարությունների մշակման հարցում:

Ստեղծվեց մի կառույց, որը միավորում է Գլխավոր ասամբլեան, Տնտեսական և սոցիալական և Անվտանգության խորհուրդները, ներգրավում բազմաթիվ երկրներ, մասնավորապես տարածաշրջանային դերակատարներին և անձնակազմ ու ֆինանսական միջոցներ հատկացնող խոշորագույն անդամ երկրներին, մի կառույց, որտեղ ՄԱԿ-ը և միջազգային ֆինանսական հաստատությունները կարող են հանդիպել ներգրավված երկրների հետ և, ամենակարևորը, որտեղ իշխանությունները հնարավորություն կունենան ներկայացնելու իրենց տեսակետը և վերակառուցման առաջնահերթությունները: Այս ամենը վկայում է, որ խաղաղաշինության հանձնաժողովի ստեղծումը առավել արդյունավետ և վստահելի խաղաղաշինական գործունեության և հետևաբար առավել երկարատև համաշխարհային անվտանգության և խաղաղության գրավական է:

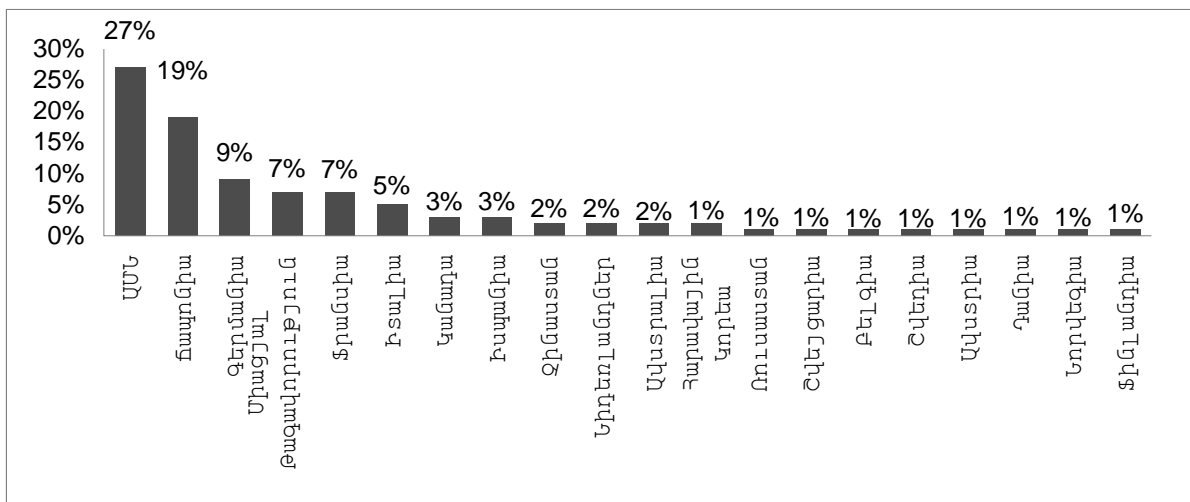
Հավելված Ա

Պատկեր 1. ՄԱԿ-ի խաղաղապահ առաքելությունների ռազմական և ոստիկանական անձնակազմ հատկացնող առաջին քսան երկրները (առ 2007թ.դեկտեմբերի 31-ը)

Աղբյուր. United Nations Peace Operations, Year in Review 2007

Պատկեր 2. ՄԱԿ-ի խաղաղապահ բյուջեին ֆինանսական հատկացումների տրամադրող առաջին տասը պետությունները (առ 2006թ. հունվարի 1-ը)

Աղբյուր ` United Nations Peacekeeping: Meeting New Challenges. Frequently Asked Questions; UN DPI Publication; 2006

Հավելված Բ.

ՄԱԿ-ի խաղաղապահ գործողությունները 1948-2008թթ.

UNTSO	ՄԱԿ-ի անցումային իշխանություն Կամբոջայում	1948թ. մայիս	առ այսօր
UNMOGIP	ՄԱԿ-ի I գործողություն Սոմալիում	1949թ. հունվար	առ այսօր
UNEF I	ՄԱԿ-ի գործողություն Մոզամբիկում	1956թ. նոյեմբեր	1967թ. հունիս
UNOGIL	ՄԱԿ-ի II գործողություն Սոմալիում	1958թ. հունիս	1958թ. դեկտ.
ONUC	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Ուգանդա-Ռուանդայում	1960թ. հունիս	1964թ. հունիս
UNSF	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Վրաստանում	1962թ. հոկտ.	1963թ. ապրիլ
UNYOM	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Լիբերիայում	1963թ. հունիս	1964թ. սեպտ.
UNFICYP	ՄԱԿ-ի առաքելություն Հայիթիում	1964թ. մարտ	առ այսօր
DOMREP	ՄԱԿ-ի օժանդակության առաքելություն Ռուանդայի համար	1965թ. մայիս	1966թ. հոկտ.
UNIPOM	ՄԱԿ-ի Աուգուի գոտու դիտորդական խումբ (Չադ/Լիբիա)	1965թ. սեպտ.	1966թ. մարտ
UNEF II	ՄԱԿ-ի դիտորդների առաքելություն Տաջիկստանում	1973թ. հոկտ.	1979թ. հունիս
UNDOF	ՄԱԿ-ի Անգոլայի տեսչական III առաքելություն	1974թ. հունիս	առ այսօր
UNIFIL	ՄԱԿ-ի վստահության վերականգնման գործողություն Խորվաթիայում	1978թ. մարտ	առ այսօր
UNGOMAP	ՄԱԿ-ի Կանխարգելման տեղակայման ուժեր	1988թ. մայիս	1990թ. մարտ
UNIIMOG	ՄԱԿ-ի առաքելություն Բոսնիա և Հերցեգովինայում	1988թ. օգոստոս	1991թ. փետր.
UNAVEM I	ՄԱԿ-ի ժամանակավոր կառավարում Արևելյան Սլավոնիայի, Բարանյայի և Արևմտյան Սիրմիոնի համար	1989թ. հունվար	1991թ. հունիս
UNTAG	ՄԱԿ-ի դիտորդների առաքելություն Պրևլակայում	1989թ. ապրիլ	1990թ. մարտ
ONUSCA	ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն Հայիթիում	1989թ. նոյեմբեր	1992թ. հունվար
UNIKOM	ՄԱԿ-ի տեսչական առաքելություն Գվատեմալայում	1991թ. ապրիլ	2003թ. հոկտ.
MINURSO	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Անգոլայում	1991թ. ապրիլ	առ այսօր
UNAVEM II	ՄԱԿ-ի անցումային առաքելություն Հայիթիում	1991թ. հունիս	1995թ. փետր.
ONUSAL	ՄԱԿ-ի Քաղաքացիական ոստիկանության առաքելություն Հայիթիում	1991թ. հունիս	1995թ. ապրիլ
UNAMIC	ՄԱԿ-ի Քաղաքացիական ոստիկանության աջակցության խումբ	1991թ. հոկտ.	1992թ. մարտ
UNPROFOR	ՄԱԿ-ի առաքելություն Կենտրոնական Աֆրիկյան Հանրապետությունում	1992թ. փետրվար	1995թ. մարտ
UNTAC	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Սիեռա Լեոնեում	1992թ. մարտ	1993թ. սեպտ.
UNOSOM I	ՄԱԿ-ի ժամանակավոր կառավարման առաքելություն Կոսովոյում	1992թ. ապրիլ	1993թ. մարտ
ONUMOZ	ՄԱԿ-ի առաքելություն Սիեռա Լեոնեում	1992թ. դեկտ.	1994թ. դեկտ.
UNOSOM II	ՄԱԿ-ի անցումային կառավարում Թիմոր-Լեստեում	1993թ. մարտ	1995թ. մարտ
UNOMUR	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Կոնգոյի Ժողովրդավարական Հանրապետությունում	1993թ. հունիս	1994թ. սեպտ.
UNOMIG	ՄԱԿ-ի առաքելություն Եթովպիայում և Էրիթրեայում	1993թ. օգոստոս	առ այսօր
UNOMIL	ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն Թիմոր-Լեստեում	1993թ. սեպտ.	1997թ. սեպտ.
UNMIH	ՄԱԿ-ի առաքելություն Լիբերիայում	1993թ. սեպտ.	1996թ. հունիս
UNAMIR	ՄԱԿ-ի գործողություններ Կոսովոյում	1993թ. հոկտ.	1996թ. մարտ
UNASOG	ՄԱԿ-ի կայունացման առաքելություն Հայիթիում	1994թ. մայիս	1994թ. հունիս

UNMOT	ՄԱԿ-ի գործողություններ Բուրունդիում	1994թ. դեկտ.	2000թ. մայիս
UNAVEM III	ՄԱԿ-ի առաքելություն Սուդանում	1995թ. փետր.	1997թ. հունիս
UNCRO	ՄԱԿ-ի ինտեգրացված առաքելություն Թիմոր-Լեստեում	1995թ. մայիս	1996թ. հունվար
UNPREDEP	Աֆրիկյան միության և ՄԱԿ-ի համատեղ գործողություն Դարֆուրում	1995թ. մարտ	1999թ. փետր.
UNMIBH	ՄԱԿ-ի առաքելություն Կենտրոնական Աֆրիկյան Հանրապետությունում և Չադում	1995թ. դեկտ.	2002թ. դեկտ.
UNTAES	ՄԱԿ-ի անցումային իշխանություն Կամբոջայում	1996թ. հունվար	1998թ. հունվար
UNMOP	ՄԱԿ-ի I գործողություն Սոմալիում	1996թ. հունվար	2002թ. դեկտ.
UNSMIH	ՄԱԿ-ի գործողություն Մոզամբիկում	1996թ. հուլիս	1997թ. հուլիս
MINUGUA	ՄԱԿ-ի II գործողություն Սոմալիում	1997թ. հունվար	1997թ. մայիս
MONUA	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Ուգանդա-Ռուանդայում	1997թ. հունիս	1999թ. փետր.
UNTMIH	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Վրաստանում	1997թ. օգոստոս	1997թ. նոյեմբեր
MINOPUH	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Լիբերիայում	1997թ. դեկտ.	2000թ. մարտ
UNPSG	ՄԱԿ-ի առաքելություն Հաիթիում	1998թ. հունվար	1998թ. հոկտ.
MINURCA	ՄԱԿ-ի օժանդակության առաքելություն Ռուանդայի համար	1998թ. ապրիլ	2000թ. փետր.
UNOMSIL	ՄԱԿ-ի Աուզուի գոտու դիտորդական խումբ (Չադ/Լիբիա)	1998թ. հուլիս	1999թ. հոկտ.
UNMIK	ՄԱԿ-ի դիտորդների առաքելություն Տաջիկստանում	1999թ. հունիս	առ այսօր
UNAMSIL	ՄԱԿ-ի Անգոլայի տեսչական III առաքելություն	1999թ. հոկտ.	2005թ. դեկտ.
UNTAET	ՄԱԿ-ի վստահության վերականգնման գործողություն Խորվաթիայում	1999թ. հոկտ.	2002թ. մայիս
MONUC	ՄԱԿ-ի կանխարգելման տեղակայման ուժեր	1999թ. նոյեմբեր	առ այսօր
UNMEE	ՄԱԿ-ի առաքելություն Բոսնիա և Հերցեգովինայում	2000թ. հուլիս	առ այսօր
UNMISSET	ՄԱԿ-ի ժամանակավոր կառավարում Արևելյան Սլավոնիայի, Բարանյայի և Արևմտյան Սիրմիոնի համար	2002թ. մայիս	2005թ. մայիս
UNMIL	ՄԱԿ-ի դիտորդների առաքելություն Պրևալայում	2003թ. սեպտ.	առ այսօր
UNOCI	ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն Հաիթիում	2004թ. ապրիլ	առ այսօր
MINUSTAH	ՄԱԿ-ի տեսչական առաքելություն Գվատեմալայում	2004թ. հունիս	առ այսօր
ONUB	ՄԱԿ-ի դիտորդական առաքելություն Անգոլայում	2004թ. հունիս	2006թ. դեկտ.
UNMIS	ՄԱԿ-ի անցումային առաքելություն Հաիթիում	2005թ. մարտ	առ այսօր
UNMIT	ՄԱԿ-ի քաղաքացիական ոստիկանության առաքելություն Հաիթիում	2006թ. օգոստոս	առ այսօր
UNAMID	ՄԱԿ-ի քաղաքացիական ոստիկանության աջակցության խումբ	2007թ. հուլիս	առ այսօր
MINURCAT	ՄԱԿ-ի առաքելություն Կենտրոնական Աֆրիկյան Հանրապետությունում	2007թ. սեպտ.	առ այսօր

Աղբյուր՝ <http://www.un.org/Depts/dpko/list/list.pdf>

Հավելված Գ.

ՄԱԿ-ի իրականացրած խաղաղաշինական գործողությունները
(առ 2007թ. դեկտեմբերի 31-ը)

Աղբյուր. United Nations Peace Operations, Year in Review 2007

UNPOS	ՄԱԿ-ի Սոմալիի գծով քաղաքական գրասենյակ	1995թ. ապրիլի 15-ից	
UNOGBIS	ՄԱԿ-ի խաղաղաշինության աջակցման գրասենյակ Գվինեա Բիսաուում	1999թ. մարտի 3-ից	
UNSCO	ՄԱԿ-ի Մերձավոր Արևելքի գծով հատուկ համակարգող	1999թ. հոկտեմբերի 1-ից	
BONUCA	ՄԱԿ-ի խաղաղաշինության գրասենյակ Կենտրոնական Աֆրիկյան Հանրապետությունում	2000թ. փետրվարի 15-ից	
UNSCOL	ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարի Լիբանանի գծով հատուկ համակարգողի գրասենյակ	2007թ. փետրվարի 16-ից	
UNOWA	ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարի Արևմտյան Աֆրիկայի գծով հատուկ ներկայացուցչի գրասենյակ	2001թ. նոյեմբերի 29-ից	
UNAMA*	ՄԱԿ-ի աջակցության առաքելություն Աֆղանստանում	2002թ. մարտի 28-ից	
UNAMI	ՄԱԿ-ի Իրաքի գծով աջակցության առաքելություն	2003թ. օգոստոսի 14-ից	
UNIOSIL*	ՄԱԿ-ի ինտեգրացված գրասենյակ Սիեռա Լեոնեում	2006թ. հունվարի 1-ից	
BINUB*	ՄԱԿ-ի ինտեգրացված գրասենյակ Բուրունդիում	2007թ. հունվարի 1-ից	
UNMIN	ՄԱԿ-ի առաքելություն Նեպալում	2007թ. հունվարի 23-ից	
UNRCCA	ՄԱԿ-ի Կենտրոնական Ասիայի գծով կանխարգելիչ դիվանագիտության տարածաշրջանային կենտրոն	2007թ. դեկտեմբերի 10-ից	
2007թ. ավարտված առաքելություններ			
UNTOP	ՄԱԿ-ի խաղաղաշինական գրասենյակ Տաջիկստանում	2000թ. հունիսի 1-ից	2007թ. հունիսի 31

